

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

Právní ochrana designu

JUDr. Pavel Koukal, Ph.D.
Právnická fakulta Masarykovy univerzity

- **Ochrana designu**
  - **ochrana autorských děl**

  - **průmyslové vzory**

  - **ochranné známky**

  - **nekalá soutěž**

Nehmotný statek

× vznik práv k němu se vážících

I. Neformální ochrana

zachycení ve smysly vnímatelné podobě

zpřístupnění veřejnosti

první obchodní využití

II. Formální ochrana

registrační princip – pouze formální průzkum (OAPI, ARIPO, Haagská Dohoda)

zápisný princip s omezeným věcným průzkumem (*non-novelty examination*) - OHIM

zápisný princip s věcným průzkumem (*novelty examination*) – USA, ČR, Japonsko

počátek ochrany – zápis/oznámení ve věstníku/účinky zápisu ke dni podání přihlášky

○ Autorskoprávní ochrana designu

○ Mezinárodně-právní úprava: Autorská díla a průmyslové vzory

- Bernská úmluva o ochraně děl literárních a uměleckých (v Pařížském znění) – vyhl. 133/1980 Sb.
  - čl. 2 odst. 7
- (7) Zákonodárstvím států Unie se vyhrazuje, aby upravila se zřetelem na ustanovení článku 7 odst. 4 této úmluvy rozsah působnosti jejich zákonů na díla užitého umění a na průmyslové vzory a modely, jakož i podmínky, za nichž jsou taková díla, vzory a modely chráněny. Pro díla, jež jsou ve státě původu chráněna pouze jako vzory a modely, lze se v jiném státě Unie dovolávat jen zvláštní ochrany, jaká se přiznává v tomto státě vzorům a modelům; neposkytuje-li se však v tomto státě taková zvláštní ochrana, budou tato díla chráněna jako díla umělecká.
  - čl. 7 odst. 4
- (4) Zákonodárstvím států Unie se vyhrazuje možnost stanovit dobu ochrany u fotografických děl a u děl užitého umění, pokud jsou chráněna jako díla umělecká; tato doba však nesmí být kratší než období dvaceti pěti let od vytvoření takového díla.

○ Bernská úmluva rozlišuje

- díla užitého umění chráněná jako **díla umělecká** – autorskoprávní ochrana
- díla užitého umění chráněnými jiným způsobem – například prostřednictvím **zapsaných/nezapsaných průmyslových vzorů**
- Rakouský Nejvyšší soud (Oberster Gerichtshof), 4Ob12/90, 3. 4.1990 (*Piccadilly*)

design koupelnové skříňky

- zapsaný jako PVZ v Itálii, nezapsaný v Rakousku
- italská společnost uplatňovala práva z porušení autorských práv, ochrana průmyslověprávní v Rakousku neexistovala
- porušení autorských práv nebylo shledáno – společnost neprokázala, že by ve státě původu díla (Itálie) bylo dílo chráněno jako autorské dílo užitého umění (v minulosti to ani nebylo možné – Nařízení 1411/1940)
- podle Nejvyššího soudu se proto uplatní pouze režim ochrany průmyslových vzorů. Protože průmyslový vzor zapsán v Rakousku nebyl, žaloba byla správně zamítnuta.

- **Rakouský Nejvyšší soud (Oberster Gerichtshof), 4Ob95/91, 5.11.1991 (Le Corbusier Möbelstückmodellen)**

Le Corbusier Chaise Longue

Corbusier navrhl nábytek v letech 1928-29 spolu se svými kolegy Charlotte Perriand a Pierre Jeanneret

žalobce - italská nadace, která je majitelkou majetkových autorských práv po uvedených tvůrcích

žalovaný – výrobce nábytku z Klagenfurtu, který vyráběl napodobeniny Le Corbuseiérova nábytku

Nejvyšší soud: jde o autorské dílo užitého umění („dílo má i přes svůj užitný charakter množství estetických prvků a nese tak punc jedinečnosti“); je chráněné v zemi původu díla (Francie); proto je v souladu s čl. 2 odst. 7 Bernské úmluvy chráněno také v Rakousku

- **Komunitární právní úprava: Autorská díla a průmyslové vzory**
- **Směrnice 98/71/ES – čl. 17 (obdobně čl. 96 odst. 2 Nařízení 6/2002)**

- *„A design protected by a design right **registered** in or in respect of a Member State in accordance with this Directive shall also be eligible for protection under the law of copyright of that State as from the date on which the design was **created** or **fixed** in any form. The extent to which, and the conditions under which, such a protection is conferred, including the level of originality required, shall be determined by each Member State“.*
- (Průmyslový) vzor chráněný podle této směrnice právem k (průmyslovému) vzoru, který je v členském státě **zapsán**, může požívat ochrany také podle právních předpisů o autorském právu takového státu, a to ode dne, kdy byl (průmyslový) vzor vytvořen nebo v jakékoliv formě zachycen. Rozsah a podmínky, za kterých je taková ochrana poskytována včetně požadované úrovně původnosti stanoví každý jednotlivý členský stát.

○ **Míra původnosti – „level of originality“**

- **originality**

- *čl. 1 odst. 3 Směrnice 24/2009 (kodifikovaná verze Software Directive) – počítačové programy: „původní, v tom smyslu, že je vlastním duševním výtvorem autora“*
- *čl. 6 Směrnice 116/2006 (kodifikovaná verze Směrnice o délce autorskoprávní ochrany) – fotografie*
- *originality/původnost ve smyslu „vlastního tvůrčího výtvoru autora“ - § 2 odst. 2 AutZ*

- **francouzské pojetí** *„l’empreinte du talent créateur personnel“ (nese stopy tvůrčího talentu autora) Cour de cassation, 1ère chabre civile, 13 Novembre 1973, Cons. Renoir c. Guinot; „reflet de la personnalité du créateur“ (odráží osobnost autora) Cour d’appel de Paris, 21 Novembre 1994, RIDA 4/1995, p. 243*
- **britské pojetí** *„the word original does not in this connection mean that the work must be the expression of original or inventive thought ... the work must not be copied from another work – that it should originate from the author“ University of London Press, Ltd.v. University Tutorial Press Ltd. [1916], 2 Ch 601*

○ Level of originality

- *USA: Feist Publications, Inc. v. Rural Tel. Service (1991) – compilations of data, data převzatá z telefonního seznamu*
- *„The sine qua non of copyright is originality. To qualify for copyright protection, a work must be original to the author. Original, as the term is used in copyright, means only that the work was independently created by the author and that it possesses at least **some minimal degree of creativity**“; „As a constitutional matter, copyright protects only those constituent elements of a work that possess more than a de minimis quantum of creativity“; „Rural expended sufficient effort to make the white pages directory useful, but insufficient creativity to make it original“*
- *rozhodnutí výslovně překonalo doktrínu „sweat of the brow“, dle které se zkoumalo, kolik práce (potu) a námahy autor vložil do díla, avšak nezkoumalo se, jak původní (originální/kreativní) dílo je*
- *Sweat of the brow : „In the sweat of thy face shalt thou eat bread, till thou return unto the ground“ (Gen 3:19)*

○ Míra původnosti – Schöpfungshöhe

- **Laufendes Auge (Franz Zauleck, 1993)**
- **Německý Spolkový ústavní soud** (rozhodnutí Bundesverfassungsgerichtze dne 26. ledna 2005, 1 BvR 1571/02) **potvrdil judikaturu německého spolkového Nejvyššího soudu** (rozhodnutí Bundesgerichtshof ze dne 5. března 1998, I ZR 13/96, GRUR 10/1998), **dle které:** “na díla užitého umění, pokud mají být současně způsobilá ochrany průmyslovým vzorem, mají být kladeny vyšší nároky ohledně míry tvůrčí duševní činnosti... Míra tvůrčí duševní činnosti u takových děl musí převyšovat schopnosti průměrného designéra“
- obdobně byla odmítnuta ochrana loga ARD (OLG Köln, 1986, GRUR 1986, 889)
- německý přístup: jednoduchá firemní loga by obecně neměla být chráněna autorským právem, pouze jako vzorovým

○ **Míra původnosti – Schöpfungshöhe**

- *díla literární – učební texty – latinská učebnice*
- *rozhodnutí Landgericht München, 11.1.2006, 21 O 2793/05:*
- *„u děl, která přímo nemají literární povahu, je požadavek tvůrčí kvality splněn, pokud dílo převyšuje všední, mechanicky vytvářená díla a pokud se autorův tvůrčí počin neomezuje pouze na procvičování mechanických či technických aktivit studentů“*
- *„v případě kvalifikovaných autorů, jako jsou učitelé a profesori, kteří vytvářejí zcela nové cvičební texty, nebo tyto texty vytvářejí z již dostupných materiálů, je požadavek tvůrčí kvality splněn, pokud tvůrčí činnost přesahuje čistě mechanické práce a dává textům zvláštní formu uspořádání jednotlivých prvků, autentický styl a vlastní intelektuální obsah“*

○ Míra původnosti – SDEU

- *rozdílné pojmání originality je jednou z hlavních překážek unifikace autorského práva v EU; na úrovni politické (Evropská komise) to bylo konstatováno již v roce 2004 (Commission Staff Working Paper on the review of the EC legal framework in the field of copyright and related rights, SEC [2004] 995, str. 13)*
- **rozhodnutí SDEU *Infopaq International A/S v. Danske Dagblades Forening* (C-5/08)**
- (37) *Za těchto podmínek lze autorské právo ve smyslu čl. 2 písm. a) směrnice 2001/29 uplatnit pouze ve vztahu k předmětu, který je původní v tom smyslu, že je **autorovým vlastním duševním výtvořem**.*
- (38) *Pokud jde o části díla, je třeba konstatovat, že nic ve směrnici 2001/29 nebo v jiné směrnici použitelné v této oblasti nenaznačuje, že by tyto části podléhaly jinému režimu, než je režim, kterému podléhá dílo ve svém celku. Z toho vyplývá, že jsou chráněny autorským právem, pokud jako takové přispívají k původnosti díla v jeho celku.*
- (39) *Vzhledem k úvahám uvedeným v bodě 37 tohoto rozsudku se tak na jednotlivé části díla vztahuje ochrana podle čl. 2 písm. a) směrnice 2001/29 za podmínky, že obsahují určité prvky, které jsou vyjádřením vlastního duševního výtvoru autora tohoto díla.*

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

II.

Ochrana poskytovaná tzv. průmyslovým vzorem

○ **Kde lze nalézt právní úpravu?**

- **zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů**
- **Nařízení Evropského Parlamentu a Rady č. 6/2002, o Průmyslových vzorech Společenství**
- **Haagská dohoda o mezinárodním zápisu průmyslových vzorů**

○ Co to je průmyslový vzor?

- vzhled výrobku nebo jeho části, spočívající zejména ve znacích linií, obrysů, barev, tvaru, struktury nebo materiálů výrobku samotného, nebo jeho zdobení (§ 2 písm. a) PrůmVz)

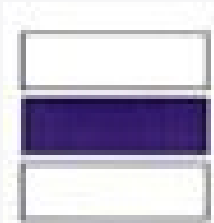

- **Jak vzniká ochrana k průmyslovým vzorům?**
  - **zapsané průmyslové vzory – registrací**
    - přihláška
    - správní poplatek
    - zápisný úřad
      - **Úřad průmyslového vlastnictví (1000 Kč)**
      - **OHIM (350 EUR)**
    - průzkum
    - registrace
  - **nezapsané průmyslové vzory – ode dne zpřístupnění veřejnosti (neformálně)**

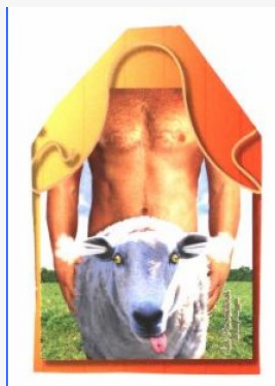
○ Co lze chránit jako průmyslový vzor?

- vzhled výrobku, které je nový a má individuální povahu (§ 2 odst. 1 PrůmVz)
- novost – nebyl-li přede dnem podání přihlášky nebo přede dnem vzniku práva přednosti zpřístupněn veřejnosti shodný průmyslový vzor (§ 4 PrůmVz)
- individuální povaha - celkový dojem, který vyvolává u informovaného uživatele, se liší od celkového dojmu, který u takového uživatele vyvolává průmyslový vzor, který byl zpřístupněn veřejnosti přede dnem podání přihlášky (§ 5 odst. 1 PrůmVz)
- oproti dílům užitého umění se nevyžaduje taková míra tvůrčího přínosu – lze chránit i „*neoriginální designy*“

○ **Co nelze chránit jako průmyslový vzor?**

- **tvary výrobků, které nejsou nové nebo jsou jen nepatrně odlišné od existujících vzorů**
- **vzhled výrobku, který je určen výlučně jeho technickou funkcí (§ 7 PrůmVz)**
- **vzory obsahující oficiální symboly nebo emblémy (státní vlajky apod.)**
- **vzory, které odporují veřejnému pořádku nebo morálce (§ 8 PrůmVz)**

- **Komu náleží práva k průmyslovému vzoru?**
  - **původce - ten, kdo průmyslový vzor vytvořil vlastní tvůrčí činností (§ 12 PrůmVz)**
  - **spolupůvodce - ten, kdo se podílel na tvůrčí činnosti, při níž byl průmyslový vzor vytvořen**
  - **zaměstnavatel (§ 13 PrůmVz)**
    - **pokud zadá zaměstnanci pracovní úkol k vytvoření designu, v okamžiku vytvoření přechází právo na průmyslový vzor na zaměstnavatele**
    - **ten musí ve lhůtě 3 měsíců uplatnit vůči zaměstnanci právo na průmyslový vzor, jinak práva přecházejí zpět na zaměstnance**
    - **zaměstnanec má právo na přiměřenou odměnu**

○ **Co je obsahem práv k průmyslovému vzoru?**

- nezapsaný vzor – výlučné právo bránit kopírování průmyslového vzoru (čl. 11 odst. 1 Nařízení 6/2002)
- zapsaný vzor - výlučné právo užívat průmyslový vzor, bránit třetím osobám užívat jej bez jeho souhlasu, poskytnout souhlas s užíváním průmyslového vzoru jiným osobám nebo na ně právo na průmyslový vzor převést (§ 19 PrůmVz)

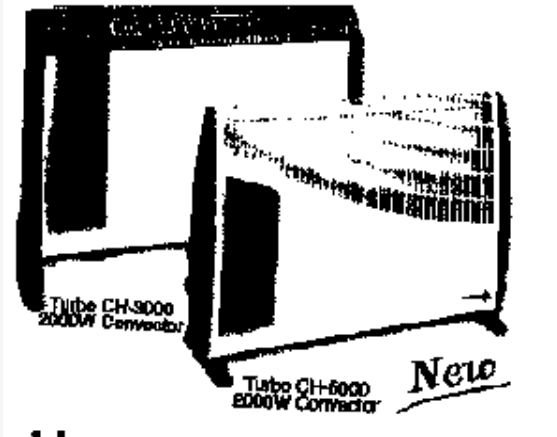
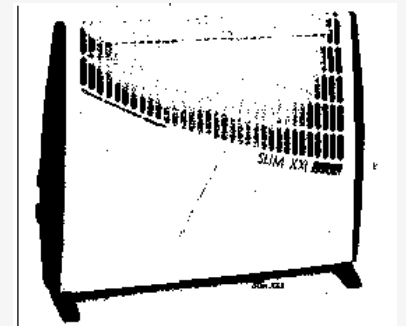
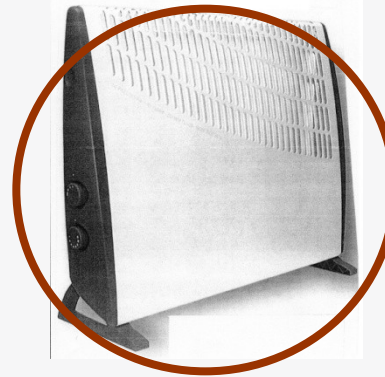
○ **Jak dlouho práva k průmyslovému vzoru trvají?**

- nezapsaný vzor – 3 roky ode dne oprávněného zpřístupnění veřejnosti (čl. 19 odst. 2 Nařízení 6/2002)
- zapsaný vzor
  - 5 let od data podání přihlášky
  - možnost prodloužit až na 25 let (obnovování zápisu)

- **Jak lze s průmyslovým vzorem nakládat?**
  - poskytnutí licence (§§ 508 až 515 ObchZ)
  - možnost převodu práv (§ 30 PrůmVz)
  - možnost dát do zástavy (§ 31 PrůmVz)

- **Jak práva k průmyslovému vzoru zanikají?**
  - uplynutím doby ochrany
  - vzdáním se práv
  - výmazem z rejstříku na základě návrhu třetí osoby, která tvrdí, že průmyslový vzor porušuje její práva

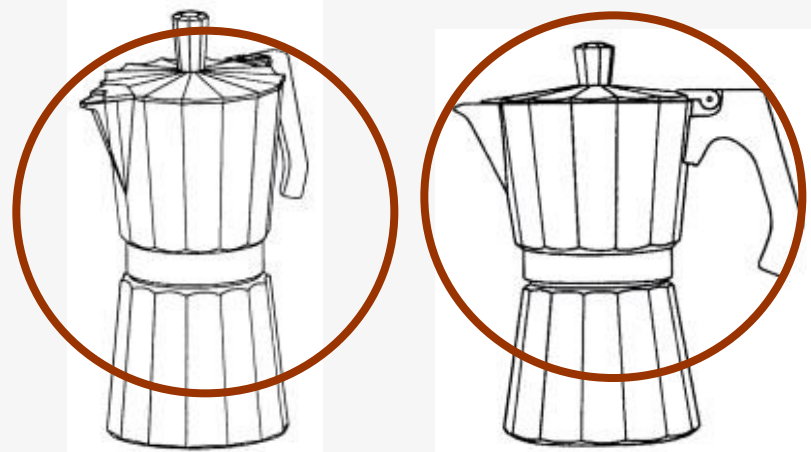
○ Comercial Opera v. Cata Electrodomesticos

- Zapsaný RCD
00005520-0002 pro
společnost Cata
Alectrodomesticos
(Španělsko)
- Navrhovatel obchodní
(španělská společnost)
- Předuveřejnění
designu v časopise a
na obchodní výstavě v
Hong Kongu
- Průmyslový vzor byl
prohlášen za neplatný
z důvodu absence
požadavku novosti

○ **CENTREX, S.A.U. v. ISOGONA, S.L.**

- Zapsaný RCD 00005269-0001 pro společnost Isogona, S.L. (Španělsko)
- Navrhovatel (španělská obchodní společnost)
- Průmyslový vzor byl prohlášen za neplatný z důvodu absence požadavku novosti
- Jako důkaz byly předloženy kopie faktur a snímky z katalogů

○ **VAASAN & VAASAN OY v. AS HALLIK**

- **Zapsaný RCD 000636071-0001 pro společnost AS Hallik (Estonsko)**
- **Navrhovatel (Finský výrobce oplatek a sucharů)**
- **Průmyslový vzor byl prohlášen za neplatný z důvodu absence požadavku individuální povahy**
- **Jako důkaz byly předloženy snímky z katalogů**

○ **Crocs v. Holey Soles Ltd.**

- **Zapsaný RCD 000257001-0001 pro společnost Crocs (USA)**
- **Navrhovatel - společnost - Holey Soles (Canada) - návrh na prohlášení neplatnosti - nedostatek novosti a individuální povahy**
- **absence novosti - předuvedení průmyslového vzoru**

○ **Výhody autorskoprávní ochrany**

- neformálnost
- žádné poplatky
- délka trvání majetkových práv (70 let po smrti autora)
- automatická ochrana ve všech smluvních státech Bernské úmluvy

○ **Výhody ochrany průmyslovým vzorem**

- doklad o registraci
- možnost převodu práv a zástavního práva
- možnost získání celoevropské ochrany – registrace u OHIM v Alicante

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

III. Jiné způsoby ochrany

○ **Ochrana tzv. trojrozměrnými ochrannými známkami**

- zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách
- registrace + poplatky
- spojení s určitými výrobky/službami
- povinnost užívat
- výhodou je časově nemezená ochrana

○ **Ochrana před nekalou soutěží**

- zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (§ 44 odst. 1, § 47 písm. c)
- neoprávněné užití úpravy výrobků, obchodních materiálů podniku
- napodobení cizích výrobků, jejich obalů
- neformální ochrana volné uvážení soudce

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

JUDr. Pavel Koukal, Ph.D.
odborný asistent
Katedra občanského práva
Právnická fakulta Masarykovy univerzity
Veveří 70, 61180 Brno

pavel.koukal@law.muni.cz
tel: 549 49 4171